

פ ר ט י - כ ל
ישיבה נד/שכ"ז של הממשלה
כ"א בסיון תשכ"ז - 29.6.67

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, י. אלון, ז. ארן, מ. בגין, מ. בנטוב, י.
ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין, ז. ורהפטיג, י. ישעיהו, מ. כרמל, י.
ספיר, פ. ספיר, מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, ז. שרף, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל),
י. בורג (בחו"ל).

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
א. לבבי - המנהל הכללי של משרד החוץ
י. תקוע - סגן המנהל הכללי של משרד החוץ

סדר היום 587. הדיונים במושב המיוחד של עצרת או"ם
588. ארמון הנציב

587. הדיונים במושב המיוחד של עצרת או"ם

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה. ישיבה זו נקראה לרגל מיברק בהול שקיבלתי מהשר אבן מניו-יורק, בו הוא ביקש לכנס את הממשלה לישיבת-חירום כדי לדון במצב המתואר כדלהלן:

"א. גורמים מוסמכים בארה"ב סבורים כי אין להוציא מחשבון אפשרות שבריה"מ מכינה פעולת-כוח נגד ישראל תוך תמיכה ישירה ופעילה במצרים וסוריה המקבלות את הציווד הדרוש לפתיחת קרבות בעתיד הקרוב ביותר. יש סמוכין לאפשרות זאת בדברי קוסיגין וגרומיקו וכן במה שמתרחש בשטח.

ב. סיכוי-אימים זה יגבר אם תתקבל ההחלטה היוגוסלבית שתשמש בסיס מדיני לבצע המזימה. מאידך יחלש אם תתקבל ההחלטה המערבית שעומדים להגיש.

ג. כפי שהברקתי לך בשם כל חברי המשלחת וכל חברי-הכנסת כאן, היה לפני יומיים-שלושה סיכוי גובר להצלחה במגמה זו. לא עלה על דעתנו שהמלצה הנתמכת על-ידי תשעה אנשים כאלה לא תזכה מיד לתמיכת הממשלה וראשה.

ד. גם המישאלה שהבעתי, שהתחיקה תוצע בהסברה לא הוגשמה, והעתונות מבליטה את הצד ההפגנתי של המעשה.

ה. בעוד שבארבור הוחזק בתמונה לפני שבוע, לא היה כנראה כל מאמץ להודיע לו כי הדחיה פקעה והנשיא רואה עצמו כמרומה ומופתע.

ו. ובנוסף על המתרחשות הזאת יש מוקדי-מתיחות אחרים עם ארה"ב שעה שהיא נאבקת נגד הצעות-הפינוי.

1. לממשלת-ארה"ב אין אימון בגירסתנו על הליברטי.

2. הציבור "מופצץ" בידיעות תכופות מהארץ על גירושם אזרחיים מן הגדה-המערבית, דבר המחליש את מעמדנו בדעת-הקהל העולמית ובקרב הממשלות הידידותיות.

3. ארה"ב מזדהה לחלוטין עם התביעה להחזרת בול לארמון הנציב ואינה מבינה (כפי שאני לא מבין) למה אנו מתעקשים בעניין זה לאחר שהושגה אפשרות להבהיר כי אין כאן חידוש משטר שביתת-נשק.

4. המזכ"ל שלח לנו מחאות (הידועות גם לארה"ב ומשלחות ידידותיות) על מעשי-ביזה ושוד של חיילינו במחנה האו"ם ברפיח.

ז. על רקע ההצטרפות הנ"ל פוחתת יכולתה ואולי גם רצונה של ארה"ב לעמוד לצדנו שעה שהסכנה הסובייטית גוברת והולכת.

ח. הסיכוי שתקבל ההצעה היוגוסלבית על פינוי, גבר ביומיים האחרונים למרות מאמצים גדולים של ממשלת-ארה"ב ושלנו באו"ם ובירות העולם. בריה"מ עוקבת אחרי ריבוי מוקדי-המתיחות בין ארה"ב וישראל ועלולה להגיע לידי מסקנה שישראל תהיה מבודדת ולכן אפשר יהיה להכתיב לה בכוח את רצון הרוב. מצב זה של התמוטטות

התפתח השבוע לאחר שבשבוע האחרון עמדנו לכל הדעות באיתנות בפני ההתקפה המדינית הסובייטית-ערבית: מאז קום המדינה לא היה סיכוי כה חמור שמעשים ישראלים תרמו כל-כך ליצירתו.

ט. אם בכלל יש אפשרות להדביק את ההתמוטטות, הרי על-ידי כמה מעשים מאזנים.

.....
יש להודיע הודעה ממשלתית האומרת שהאמצעים
.....
המעשיים והמינהליים שנקטו אינם מבטלים בשום אופן את נכונות ישראל להוסיף
ולחפש דרכים יעילות תוך התייעצות עם גורמים בינלאומיים לסיפוק העניין
האוניברסלי במקומות הקדושים.

המנכ"ל מר א. לבבי:

אתמול בא אלי לשיחה בעניין זה שגריר הולנד.

טענתי מה שטענתי, אבל בכל-זאת זו מדינה מאוד ידידותית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני ממשיך לקרוא מיברקו של אבן:-

.....
יש להגיע מיד לידי היענות לתביעת המזכ"ל בעניין הארמון על יסוד
.....
חילופי-האיגרות שהצענו. העניין הוא צדדי, אולם הוא לבש בעיני מועצת-הבטחון,
המזכ"ל וארה"ב משמעות סמלית גדולה, ולהיענותו כאן יהיה משקל חיובי. מאידך,
סירובנו יפתח חזית חדשה במועצת-הבטחון שאין לנו כל סיכוי להצליח בה. יש לחדול

מכל פגיעה ברכוש שנגרמה ברפיח.

.....
יש להזמין את בארבור מיד להביע הערכה על עמדת ארה"ב מנאום הנשיא ואילך
.....
כולל פעולת משלחתם באו"ם ולטכס עצה כיצד לקדם את ההצלחה בהצבעות.

.....
יש להודיע מחדש שבמסגרת הסדר-השלום שאנו שואפים לו, נקדיש את מירב
.....
המאמצים לתרום לפתרון בעיית-הפליטים.

סיכום:- הצעדים האלה מוצעים מתוך הערכת הסיכוי שינבע מהצלחה במערכותינו כאן לעומת התוצאות החמורות של נצחון ערבי-סובייטי. אם נצליח ייווצר בסיס חזק להמשך עמידתנו מול הסובייטים, תוך הבטחת תמיכה יעילה של ארה"ב. מאידך, אם לא נצליח לבלום את ההסתערות העויינת, נעמוד מבודדים ומותקפים מול לחץ אכזרי ומי יודע לאיזה פורענויות ללא תקדים עלולים אנו להגיע. מאידך, תוצאה חיובית תגביר לאין שיעור המטרה המשותפת לבצר הישגי הנצחון הצבאי. כמי שמופקד מטעם הממשלה על מערכתנו המדינית, אני רואה חובת מצפון להעמיד את הממשלה במלוא החומרה גם על התקלות המצטברות וגם על הצורך החיוני לעשות מאמץ דחוף ונמרץ להחליש את הסכנות המתוארות לעיל. אלמלא השלב העדין של סיום המערכה כאן הייתי יוצא עוד הלילה לארץ. בהיעדר אפשרות זו, אני מציע שהממשלה תדון בכובד-ראש על הנאמר לעיל. אבקש להודיע לי תגובתכם עוד היום."

המנכ"ל מר א. לבבי:

לגבי ארמון-הנציב, ההצעה היא: (א) שיהיה לו

ACCESS אל הבניין; (ב) כשליח מטעם מועצת-הבטחון ולא מטעם ועדת-שביתת-הנשק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מיברק שני, שחתום על-ידי הציר בוואשינגטון,

עברון:-

"1. הערב טילפן וולט רוסטאו וקבענו להיפגש מחר בכדי לשמוע מפיו על שיחת חוסיין-ג'ונסון. רוסטאו אמר שבישיבת-הקבינט הבוקר דיבר ראסק בזעם על העיתוי של צעדנו בעניין ירושלים. הוא אמר שבעוד שאנו מבקשים אותם להפעיל לחץ מכסימלי כולל פניות אישיות של הנשיא אל האמלטים-(אמריקה-הלאטינית) - ובעוד שהוא, ראסק, טורח אישית בניו-יורק באיסוף הקולות הדרושים, בא צעדנו היום והשמיט הקרקע מתחת לרגליהם. ראסק סיפר שהיוגוסלבים וההודים צוהלים משמחה בהעריכם שהעברנו לציזם לפחות 20 קולות. ראסק והנשיא רוגזים על שלא הודענו להם למפרע על יוזמתנו במיוחד אחר שאמרנו להם בשבוע שעבר שהממשלה דחתה מועד הצעד.

2. ממשרדו של ראסק מסרו לי הערב כי בהיעדר השגריר מחוץ לעיר, ירצה המזכיר לראות אותי בבוקר. אנא הנחיותיכם ובמיוחד הסבר מדוע לא דחינו צעדנו עד לאחר ההצבעה בעצרת."

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

שלשום בישיבה אמרו לנו, אחרי השיחה הטלפונית

עם השר אבן, שהוא הסכים עם עמדת הממשלה בעניין ירושלים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

במיברק הזה יש כמה דברים. אין מקום בכלל

להקשות מיום ליום, כי הדברים משתנים. אותו הדבר שואל עברון. השאלה היא לא מדוע לא אמרנו לשר אבן שלשום אותו הדבר שצריך להגיד עכשיו. כאשר דחינו את

העניין בפעם הראשונה, אמרו לדחות זאת לשניים-שלושה ימים, עד לאחר הנאומים הראשונים בעצרת. אחרי הדחייה הזאת אמרנו שלא נוכל לעכב בעד עתוני-חוץ, עתוני-ישראל והטלביזיה לפרסם את העניין, כאילו ישראל נרתעה פתאום. זאת הסברנו לשר אבן בטלפון והוא חשב שיש טעם בטענה זו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הוא אמר לנו בטלפון שכניעה ללחץ, זה הדבר

הגרוע ביותר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה לא מונע ממנו לכתוב לנו עכשיו, איך הוא

רואה שהמצב מצטלב.

שר המשטרה א. ששון:

כנראה שהטעו אותנו, כי בכנסת שלשום לא היתה

טלביזיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הטלביזיה באותו זמן היתה במקום אחר. אתם

מתארים לכם מה היה בעתונות שלנו ובעתונות-חו"ל היום לולא עשינו זאת?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא צריך להתפעל כל-כך, מהעתונים וגם לא

מהטלביזיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היו אומרים אותו הדבר, שזו היתה דחייה ערמומית לימים אחדים, ועכשיו זה נדחה תחת לחץ. זאת אמרנו בשיחה הטלפונית לשר אבן, והוא אמר שאם יתקבל רושם שמבטלים את החוקים תחת לחץ, זה דבר גרוע יותר. אבל אין מקום עכשיו לדון במה שהיה אתמול. גם אם יש עוד הסברים בעניין זה, זה ההסבר היחידי הנכון והנכון. לא אומרים לנו שג'ונסון והאחרים הם נגד כל העניין. השר אבן אומר שהנשיא הרגיש את עצמו מרומה, כי בארבור לא ידע, ועל-כן ראסק לא ידע, והם מדברים כאן על עיתוי. אינני רוצה להגיד שזה הדבר היחידי, שיש לנשיא נגדנו, יכול להיות שיש לו בלבד עוד איזה דברים. ברור לי שאם היינו צריכים לדחות את הדבר, היה צריך לדחות את זה לשבועיים לפחות. טענתי גם שלשום בדיון, כי אין לי כל ספק שגם אם היינו דוחים זאת ומביאים את החוקים כעבור שבועיים, לא היתה כל מניעה מצד רוסיה לקרוא לעצרת-או"ם מיוחדת.

אני רוצה לעבור לסעיפים שבמיברקו של השר אבן. קודם-כל לגבי הסכנה מצד ברית-המועצות. אנחנו בינינו מדברים על עניין זה כמה ימים, וטוב שגם הם יודעים זאת. אז אנחנו צריכים ללחוץ ולדרוש מה שאנחנו צריכים לקבל מארצות-הברית.

עוד אומר השר אבן: "אני מציין בצער שהבקשה שלנו, שהחיקה בכנסת תוצנע בהסברה, לא הוגשמה". דיברנו עם העתונאים ועשינו כל מה שאפשר היה. נדמה לי שהעתונות מבליטה דווקא את הצד ההפגנתי של המעשה, ובזה שותפים גם העתונים של מפלגות-הממשלה וגם עתונים אחרים. אם מישוהו יכול לקבל על עצמו להשפיע על הצנעת הפירסום בעניין זה, זה חשוב.

מה שנוגע לטענה שבארבור לא ידע, אולי מר לבבי יוכל להסביר. השר אבן אומר: "בעוד שבארבור הוחזק בתמונה לפני שבוע לא היה כנראה כל מאמץ להודיע לו כי הדחייה פקעה והנשיא רואה עצמו כמרומה ומופתע." אינני יודע על יסוד מה הוא רואה עצמו מרומה.

המנכ"ל מר א. לבבי:

לאור המיברק הזה אני חושב שהיה שיבוש בתקשורת בין בארבור לבין ראסק, אבל לא זו הנקודה החשובה. לפי מה שדובר עם בארבור, לא היה לו יסוד להניח שהדחייה היא ארוכה-מאד. אם אני זוכר את נוסח-הדברים, נאמר לו: "לא היום ולא מחר", אבל לא היה לו יסוד לחשוב שזו דחייה ארוכה.

שנית, לא היה לו יסוד להניח שניתן לו התראה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה לא ניתן לתיקון?

המנכ"ל מר א. לבבי:

זה לא ניתן לתיקון, אם נגיד זאת לבארבור, הוא יסכים, אבל זה לא יספק את ראסק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

"לממשלת-ארה"ב אין אמון בגירסתנו על הליברטי".

מה לעשות עוד ולא עשינו. נדמה לי שנקבעה עכשיו ועדת-חקירה של שניים-שלושה

השר מ. בגין:

אני קראתי באחד מעתוני-החוץ שהיתה ועדת-חקירה אמריקנית, והיא קבעה שה"ליברטי" היתה מזוהה על-ידי האווירונים שלנו. ואין לקבל את הטענה שלא זיהינו את האניה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שמענו פה שהם אומרים שלא ייתכן שלא זיהו.

שר הבטחון מ. דיין:

המיברק היחידי שבא מהשגריר הרמן, ואינני יודע אם זו היתה פנייה אמריקאית - ובזה השוני בין מה שעשינו ובין מה שנדרשנו לעשות על-ידי השגריר הרמן. הוא רצה שנודיע שנעמיד את האשמים לדין. אמרנו שאנחנו ממנים ועדת-חקירה, ואיננו חייבים להודיע שאנחנו מעמידים לדין, לפני שאנחנו יודעים שמישהו אשם בזה. כשהם אמרו: "לא ייתכן שאין אשמים", גם אם היו שם כל-כך הרבה הרוגים, לא אני ולא הרמטכ"ל חשבנו שצריך להודיע כי נעמיד את האשמים לדין, לפני שאנחנו יודעים אם יש אשמים. זה לא ייתכן. עד שוועדת-החקירה לא תסיים את עבודתה, לא נדע אם יש אשמים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

האמריקנים אינם עם ברברי. הם יודעים שקיים חוק

השיפוט הצבאי, ואם מאשימים אנשים ברצח, מוכרחים קודם לחקור את הדבר.

המנכ"ל מר א. לבבי:

ודאי ששר-המשפטים צודק, ואני לא מציע להיכנס לעובי-הקורה. אני רק רוצה לומר שזה הוצג כאן בצורה חד-צדדית, כי היחסים עם אמריקה התחדדו בשלב מסויים. בשלב מסויים זה, כשאנחנו הודענו להם שהיתה חקירה, והחקירה היתה של איש אחד. החוקר הראשון היה אלוף-מישנה רם רון, שאיננו משפטן ואיננו מומחה לימאות. ולמרבה הצער, היות והוא היה פעם נספח צבאי בוואשינגטון, המינוי הזה כחוקר יחיד עורר שם התמרמרות. אני לא חושב שאנחנו עכשיו לא-בסדר, אחרי שהתמנתה ועדת-חקירה, אבל היה שלב בעניין זה שעורר שם התמרמרות מסויימת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אולי יש מקום שהרמטכ"ל ישלח שליח מיוחד בעניין

זה?

המנכ"ל מר א. לבבי:

שר-החוץ אינו מציע בשלב זה שום פעולה בעניין ה"ליברטי". זה עכשיו נכנס לפסים נכונים, אבל היה שלב שעורר התמרמרות, עכשיו יש בדיקת העניין על-ידי אנשי-משפט.

שר הבטחון מ. דיין:

אין לנו עוד שום גירסה על עניין ה"ליברטי". ישנה חקירה, רם רון, לפי הפרוצדורה של ועדות-חקירה, חקר ואסף את החומר ומסר זאת לוועדת-החקירה של השופטים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

"הציבור "מופצץ" בידיעות תכופות מהארץ על גירושים אזרחיים מן הגדה-המערבית, דבר המחליש את מעמדנו בדעת-הקהל העולמית ובקרב הממשלות הידידותיות." אני שואל: האם יש איזו-שהיא אפשרות לנקוט אמצעים דרקוניים כדי לא לתת לאדם לעבור אל הירדן? עובדה היא שיהודים מוכנים להוציא מכספם לסידור הערבים לפני היהודים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אינני רוצה לדבר על מה שהיה בקשר עם העיר-העתיקה. לדעתי אנחנו לעיתים קרובות פזיזים. "עמא פזיזא", זה נאמר כבר לפני אלפי שנים. אינני יודע למה אי-אפשר היה לחכות עוד שבוע-שבועיים. אצלנו מתפעלים ממה שיגידו העתוננים. דבר זה צריך ללמד אותנו לקח. עוד נעמוד לפני הרבה נסיונות כאלה, ואיננו צריכים להתפעל ממה שעתון זה או אחר יגיד.

אני הצעתי עוד לפני שבוע ימים שאנחנו נזמין את אנשי "הצלב האדום". אם אנו חושבים שאנו בסדר, יבואו אנשים מן הצד ויראו שהעניין בסדר. כנראה שאינם סומכים עלינו אם אנחנו אומרים שהכל בסדר.

אני רוצה לשאול את שר-הבטחון, למה ההתנגדות הזאת, להזמין את אנשי "הצלב האדום", שיבואו ויעברו את הגדה-המערבית ויראו אם העניינים בסדר או לא? אינני מבין את ההתנגדות, ואני מציע שעכשיו נעשה זאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני בכל-זאת רוצה לומר בקשר ל"ליברטי", אנחנו צריכים לצייד את הנציגות שלנו בוואשינגטון בכל החומר, ולהראות להם שנקטנו בכל הצעדים החוקיים בהתאם לחוק השיפוט הצבאי, חוק כזה קיים בכל מדינה אנגלו-סכסית, והם לא יטו, לא ימינה ולא שמאלה, מהוראות-החוק. זה טיעון שיכול לשכנע כל אדם אשר מתמצא בענייני צבא.

אין צועקים על מה שעבר, וזה ביחס לחוקים על ירושלים, אבל ברצוני להגיד לשר-הפנים, עם כל הכבוד, הישיבה בכנסת היתה במיטב הצניעות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אבל בכל-זאת כולם פירשו מה שיש כאן, העולם איננו "גולם".

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מתלונן ומתקומם נגד הדיבור מצד אחד, שצריך לנהוג בצניעות, ואנחנו קוראים בעתון שאת הדברים "המפציצים" ביותר והביטויים הנהדרים ביותר, שירושלים תהיה לנצח-נצחים שלנו -

שר הפנים מ.ח. שפירא:

שלמה לנצח-נצחים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אמר במעמד מסויים דווקא שר-הפנים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו עכשיו לא ניכנס לזה, אולי נברר זאת
בישיבה אחרת, לפנינו עכשיו כמה עניינים אחרים דחופים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

נעשה בירור.

(בסוף-הישיבה): - אני מבקש למסור הודעה אישית. אני מוצא לנכון
להגיד דברים אלה, בקשר עם דברי שר-המשפטים, שמהם משתמע לא-פחות-ולא-יותר,
שעל כל השערוריה בחוץ-לארץ...

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אין שערוריה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

שר-הפנים אשם, כשאמר דברים אלה ואלה.

ברצוני לומר מה היה ביום ג' בערב. היתה ישיבה של ועדת-הפנים, שבה השתתף גם שר-המשפטים, החברים היו מלאי-שמחה ושם גם שר-המשפטים דיבר, וגם אני. בלילה, בשעה 11.30, טילפן אלי שר-ההסברה, השר גלילי, ואמר שהעתונאים רוצים לפרסם את הדברים שהיו בישיבת הוועדה, ושאל אם אני מוכן שיפעיל את הצנזורה. אמרתי: אדרבא. לא עלה על דעתי שמישהו ירצה לפרסם זאת, והוא מיד עשה זאת. למחרת, ב-12.30 בצהריים, אחרי שהכל היה בעתונות, אם כי שר-המשפטים חושב שמה שהיה בכנסת אף-אחד לא הבין, ובעקבות זה לא עשו שום דבר, אלא מה שאני הודעתי בצהריים לחברי עירית-ירושלים, זה הדבר שפורסם. אני מודיע שבאותו בוקר דבר זה של קבלת החוקים בכנסת פורסם בעולם-כולו, עוד לפני ישיבת מועצת עירית-ירושלים. אולי מצפוני של שר-המשפטים מעיק עליו, אל ימצא את שר-הפנים כשעיר לעזאזל... מכל-מקום, אינני שייך לאלה שמתפרסמים ביותר ורוצים להתפרסם יותר-מדי בעתונות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע שנדון בהצעותיו של השר אבן, אם לקבלן

או לא לקבלן.

הסעיף הראשון אומר: "יש להודיע הודעה ממשלתית

האומרת שהאמצעים המעשיים והמינהליים שננקטו אינם מבטלים בשום אופן את נכונות ישראל להוסיף ולחפש דרכים יעילות, תוך התייעצות עם גורמים בינלאומיים לסיפוק העניין האוניברסלי במקומות הקדושים."

שר המשטרה א. ששון:

זה בסדר גמור, הוא אמר זאת אתמול.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מציע נוסף להודעה של ראש-הממשלה, לעשות עוד פירסום, ואולי כדאי שתצא משלחת לכמה בירות, כמו רומא, לונדון וניו-יורק, כדי להסביר את הגישה שלנו למקומות הקדושים.

המנכ"ל מר א. לבבי:

הצבעה באו"ם תהיה מחר או ביום ב', ועד אז

מוכרחים לעשות משהו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

צריך לסדר את עניין מערת-המכפלה. לדעתי זו שערוריה, המוסלמים החזיקו אותה יותר יפה מאתנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא על זה הוויכוח. בפגישה עם אנשי-הכמורה אתמול נאמר, שזו לא שאלה של העמדת שוטרים, השאלה היא פרינציפיונית, אם משלימים עם זה שמדינת-ישראל וממשלת-ישראל תעזור לכל אחת מהדתות להיות "בעל בביתו", במקום הקדוש לו. הם רוצים איזה דבר פרינציפיוני, אבל עכשיו אנחנו מדברים על הסעיף הזה שבהצעותיו של השר אבן.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני בעד הסעיף שאומר שנהיה מוכנים להתייעץ עם גורמים בינלאומיים, זה לא מחייב אותנו לשום דבר. אני נוטה לקבל סעיף זה.

השר י. ספיר:

לאחר ההחלטה על איחוד ירושלים, אינני רואה שום פגם בניסוח הזה של שר-החוץ. לפני זה אולי הייתי מהסס.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לדעתי צריך לעשות זאת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע שנעשה זאת בעיקר אחרי כל העובדות

שיצרנו.

השר מ. בגין:

אני מבקש לתקן את הנוסח כפי שהוצע על-ידי שר-החוץ. אין שום צורך שנאמר: לאחר הצעדים המעשיים והמינהליים שעשינו, יש בזה מעין פגיעה עצמית. אנחנו יכולים למסור הודעה, אבל לא בהקשר זה, אלא שהממשלה חוזרת ומודיעה, שבקשר עם מעמדם של המקומות הקדושים, היא תוסיף לקיים התייעצות עם נציגי הדתות שלהם.

השר מ. בגין:

אני רוצה להסב את תשומת-הלב לביטוי "גורמים בינלאומיים", אינני יודע איך יתפרש הביטוי הזה, לדעתי הוא לא דרוש לנו. אנחנו מתכוונים באמת לשמור על המקומות הקדושים, אם זו הכוונה, וזה התוכן העיקרי גם בהצעת המשלחת שלנו, אני מציע שנאמר כי הממשלה חוזרת ומודיעה שתוסיף לקיים מגעים עם נציגי הדתות כדי לשמור על האינטרסים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל מדובר כאן על סיפוק העניין האוניברסלי

במקומות הקדושים.

המנכ"ל מר א. לבבי:

ברצוני להסביר את כוונת שר-החוץ. ברור שהצעדים

שנעשו, זה לא חלק מהצעתו של השר לגבי ההודעה שיש להודיע, בזה צודק השר בגין. הנקודה החשובה היא, שיש להבהיר, כי על זה יש התעוררות גדולה, כי הכוונה שלנו לא להגביל בהתייעצויות בהכרח עם נציגי הדתות הנוצרית והפרוטסטנטית, שיושבים פה. אבל מוכרחים להתייעץ עם הכנסיה הקתולית, וזו הכוונה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע לאשר מה ששר החוץ מציע, ונצביע על

זה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מציע שבהודעה שלנו תהיה חזרה על "הסטייטמנט" של ראש-הממשלה או שלי, כדי שיהיה דבר פוזיטיבי, ולא נפתח שום פתח. ב"סטייטמנט" הזה היה מספיק אמור ומספיק סתום, ואפשר לפתח זאת. אינני רוצה שייאמר כי נתייעץ עם כל הגורמים, ואז נחזור על כל העניין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה עומד לפני מצב מסויים, אני בטוח שמה שהודענו השר אבן קרא. יכול להיות שהוא נלחץ על-ידי כל הדברים יחד והוא חש שהמצב מאוד מתוח, ועל-כן המיברק אולי קצת מתוח. אין צורך לחזור על מה שאמרנו. אין צורך להוסיף את החלק השלילי או להתחיל ממנו. אפשר למצוא דרך לומר זאת בחיוב, שבהזדמנות מתאימה ממשלת-ישראל מביעה את נכונותה, או חוזרת ומביעה את נכונותה להוסיף ולחפש דרכים יעילות, תוך התייעצות עם כל גורם מעוניין. אז זה לא עניין של גורמים בינלאומיים.

שר השיכון מ. בנטוב:

הם כנראה זקוקים לתחמושת מקליבר מסויים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע לא להשתמש בביטוי "עם גורמים בינלאומיים", אלא "עם הנציגים של הדתות בארץ ובחוץ-לארץ".

השר מ. בגין:

אולי להוסיף "המוסמכים".

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אנחנו נדון עם הגורמים הדתיים המוסמכים בארץ ובחוץ-לארץ, ולא עם כל גורם מעוניין, יכול להיות גורם אתיאיסטי שהוא מעוניין מאוד.

שר הבריאות י. ברזילי:

אם זה יספק את השר אבן, אינני מתנגד לזה. אני מבין שנחוץ משהו, כדי שאפשר יהיה לומר משהו למדינות אמריקה-הלאטינית שירצו לדבר על נושא זה. אני מבין שזו הכוונה של השר אבן, כי לא נוכל לומר להם שאיננו רוצים לדבר אתם, כי אינם מייצגים שום דת. אפשר להגיד: "עם כל הגורמים המעוניינים הנוגעים בדבר".

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כנראה שלשר אבן יש עניין לרכוש את אותם הקולות שהוא חושב שהוא הפסיד. אולי הוא חושב שבדברנו אתם נוכל להגיד שהכנסיות האלו תהינה אכס-טריטוראליות. אותי כיהודי דתי מעניינת ביותר העיר-העתיקה והכותל-המערבי, לא מעניין אותי שמשרד-הדתות יהיה בעל-הבית על ויה-דולורוזה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה רחוב בעיר-העתיקה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

צריך לאפשר לשר אבן להשתמש בנוסחה של שר-המשפטים, אבל אם הוא יראה שזה לא מספיק, לאפשר לא להשתמש בנוסחה שהוא מציע.

המנכ"ל מר א. לבבי:

אני מציע הצעה נוספת, בלי לנמק, להסמיד את שר-החוץ, אם יראה בזה צורך והכרח, להיפגש עם המשלחות של אמריקה-הלאטינית ולהציע להן לשלוח משלחת שתיווכח במצב השפיר והטוב של המקומות הקדושים.

השר מ. בגין:

זה לא יזיק.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זה נוסף על ההודעה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כולנו מסכימים לפסוק הזה, שנתחיל בנוסח חיובי, כפי שהציע שר-המשפטים, שאנחנו חוזרים ומודיעים על נכונותנו להתייעץ עם נציגים דתיים מוסמכים. אם השר אבן שם יראה הכרח להוסיף או לשנות איזה מלה, ולהגיד "גורמים בינלאומיים", אין התנגדות.

שר הבטחון מ. דיין:

אני בכל-זאת מציע לכלול את המושג "גורמים בינלאומיים", כי בזמנו לגבי ירושלים היתה החלטה של העצרת או של מועצת-הבטחון על בינאום ירושלים, שלא היה לה שום קשר לעניין הדתי, אלא דובר על בינאום ירושלים ועל זה היתה ממונה ועדה שבה השתתפו הקונסולים האמריקני, הבלגי והצרפתי. ועל-כן, כאשר מדברים על גורמים בינלאומיים בקשר לירושלים, יש לזה משמעות מיוחדת לגבי ירושלים-כולה. אני מציע שאנחנו לא נודיע, שבעניין זה נדון עם גורמים בינלאומיים, זה לא פוסל את ההצעה להזמין משלחת מארצות אמריקה-הלאטינית לארץ, כדי לראות את הדברים.

המנכ"ל מר א. לבבי:

אני יכול למסור כאן אינפורמציה סודית-מאוד, שהגיעה רק הלילה, אבל היא בטוחה. האפיפיור נתן להבין שהוא לא דוגל יותר בבינאום הטריטוריה, אבל הוא מפנה את תשומת-לבה של ישראל להצעת הבינאום הפונקציונאלי של 1952, שהוצעה על-ידי ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על-פי מה שכתוב במיברק נראה לי שאו-תאנט הוא כאילו המעוניין בגורמים הבינלאומיים.

השר מ. בגין:

אני מציע בכל-זאת לכתוב "התייעצות עם נציגים

מוסמכים של הדתות".

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שבעניין זה ברור מה הכוונה, אם

שר-החוץ או אנחנו צריכים להודיע, נשב על הנוסח, ואפשר להחליט על מלה זו או אחרת.

המנכ"ל מר א. לבבי:

אני בכל-זאת מבקש הנחייה של הממשלה, ואני מבקש

שהממשלה תאמר משהו לפי הקווים שהציע שר-המשפטים. במיברק לשר אבן נאמר, שאם יתחילו ללחוץ איך לפרש דבר זה, צריך לומר שמדובר בדתות, אבל דתות בהקשר בינלאומי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הפסוק הזה במיברק של השר אבן אינו מנוסח כך.

לא מדובר על התייעצות עם גורמים דתיים בינלאומיים, אלא "התייעצות עם גורמים בינלאומיים לסיפוק העניין האוניברסלי במקומות הקדושים". זה בפירוש יכול להיות גם נוסח של או-תאנט, או מזכיר אחר שאולי יהיה נוצרי.

שר השיכון מ. בנטוב:

פה יש שתי החלטות לעומת המצב שדיבר עליו השר

דיין:

(א) שזה נוגע רק למקומות הקדושים; (ב) מבקשים שידברו וייתיעצו אתם. המשלחת מבקשת שנוכל להגיד להם, שמוכנים לדבר אתם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוא מבקש שתהיה הודעה מטעם הממשלה, המביעה את נכונות ישראל להוסיף ולחפש דרכים יעילות תוך התייעצות, השאלה: התייעצות עם מי?

שר השיכון מ. בנטוב:

המלה "התייעצות" אין בה שום התחייבות שאנחנו צריכים לקבל את העצות. ההתחייבות היא שנדון אתם, אבל לא שמוכרחים לקבל כל מה שיציעו. בכל הפוליטיקה הבינלאומית לא ראיתי מקרה, שאם אומרים "התייעצות", פירושו שמוכרחים לקבל מה שהצד השני אומר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אנחנו נתייעץ עם נציגים מוסמכים ומוכרים של הדתות בארץ ובחוץ-לארץ.

שר העבודה י. אלון:

אני רוצה לתמוך בצירוף ההצעות של שר-המשפטים ושל השר בגין. לדעתי השר אבן אינו מבקש מאתנו שניתן לו טכסט להודעה בניו-יורק, הוא מבקש שראש-הממשלה יודיע זאת בשם הממשלה. בזה שאנחנו אומרים שנתייעץ עם גורמים דתיים בארץ ובעולם, יש תשובה על מה שהוא מבקש בנושא הבינלאומי.

נוסף לזה, צריך להוסיף במיברק שהוא יכול להיפגש עם גורמים קתוליים מדיניים ולדבר אתם, ירצה עוד הודעה, בעוד יום-יומיים ניתן הודעה נוספת.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מבקש לשנות פסוק אחד, כי מה שהשר בגין אומר לגבי גורמים דתיים בארץ ובחוץ-לארץ, בחוץ-לארץ זה גורמים בינלאומיים, אז אפשר להגיד 'גורמים דתיים בינלאומיים'.

השר מ. בגין:

אנחנו צריכים לזכור איך זה מצלצל באנגלית
RELIGION ו-NATION אלה שני דברים שונים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושב שאנחנו יכולים להחליט, וצריך יהיה לשבת ולנסח את הדבר. השאלה מה אנחנו נגיד פה: בהמשך לשיחות ולפגישות שקיימנו עם נציגי-הדתות בארץ, אנו חוזרים ומודיעים שאנו מצדנו מוכנים להמשיך להיוועץ עם גורמים בארץ ובעולם בעניינים אלה.

שר העבודה י. אלון:

אולי כדאי כבר היום או מחר להתחיל בהתייעצויות עם מישהו, כדי שאפשר יהיה לפרסם זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בארץ כבר עשינו זאת.

המנכ"ל מר א. לבבי:

הדבר הזה הוא אפשרי, עכשיו השאלה מי ינסח זאת.
עניין הניסוח זה דבר אחראי, ואני מבקש להטיל על שר-המשפטים ועל המזכירה לנסח הודעה זו. מה בקשר להזמנת משלחות מאמריקה-הלאטינית?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו אומרים שתהיה התייעצות עם נציגי-דתות המוסמכים בארץ ובעולם, והדגש צריך להיות על המקומות הקדושים. עניין הזמנת המשלחות זה דבר טוב מאוד, כפי שאנחנו מזמינים משלחות מכל העולם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

השר אבן מציע שם את המונח "העניין האוניברסלי" של הדתות, את זה אולי אפשר להשאיר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

החלטנו להשאיר את הניסוח לכמה חברים. אני רוצה לדעת אם שר-המשפטים עומד על הצעתו להזמין הנה משלחת של "הצלב האדום" כדי לבדוק את המצב. אני חושב שאם אנחנו נזמין אותם לבדוק, תהיינה להם טענות.

שר האוצר פ. ספיר:

נציגי "הצלב האדום" שכבר היו פה הצהירו הצהרות

חיוביות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

בקשר לנקודה הקודמת, אני מציע שמשרד-החוץ יטפל

באופן מיוחד בשגרירים של מדינות אמריקה-הלאטיות, ולהזמין אותם, שהם יבקרו במקומות וייווכחו.

המנכ"ל מר א. לבבי:

זה נעשה כל הזמן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הסכמנו שנאמר לשר אבן להזמין משלחות לבקר כאן,

עם השגרירים פה אפשר תמיד לדבר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני עומד על עניין "הצלב האדום", כי מה שאנחנו

קוראים בעתונות, זו זוועה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אתה מזמין את "הצלב האדום", הוא מוכרח לבוא
 כוועדת-חקירה, ואז הוא יודיע בעתונות שהוא מזמין עדים. אני מעמיד הצעה זו
 להצבעה.

ה צ ב ע ה:

בעד הצעת השר ח.מ. שפירא - 1 קול.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני בכל-זאת הייתי מבקש לדעת, האם "הצלב האדום"
 פנה וביקש או לא, שיאפשרו להם לבקר בגדה-המערבית?

מר י. תקוע:

כן, הם ביקשו לפני שבוע ונותנים להם לבקר
 למילוי תפקידם, אבל הם מבקשים שניתן להם יותר לפי אמנה מסויימת שאנחנו חתומים
 עליה. לפי אמנה זו יש ל"צלב האדום" רשות לטפל, לא רק לבקר, באוכלוסיה
 האזרחית, החל מחלוקת-אוכל ועד להבטחת החוקים שהיו קיימים לפני הכיבוש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש להם הזכות לטפל גם באלה שרוצים לעזוב את
 הארץ ועוברים את הגשר בירדן?

מר י. תקוע:

לפי האמנה הזאת כך, כי אמנה זו חלה על אוכלוסיה אזרחית תחת כיבוש. "הצלב האדום" תובע לעצמו זכויות לטפל באוכלוסיה האזרחית בגדה, בחלוקת-אוכל, מניעת גירושים, שמירה על החוק וכו'. לפי אמנה זו יש להם זכות להיות אפוטרופסים על האוכלוסיה.

אינני רוצה לדבר כאן בשם שר-הבטחון, אבל למחר נקבעה פגישה בין שר-הבטחון לבין נציגי "הצלב האדום" בעניין זה. המחשבה של שר-הבטחון באופן פרגמטי להקל עליהם במידה שניתן ובמידה שזה לא יפגע בזכויות שלנו, ולא להפוך אותם לאפוטרופסים על האוכלוסיה האזרחית.

שר הבטחון מ. דיין:

אני עוד לא ראיתי את אנשי "הצלב האדום". מר תקוע אמר לי שמגיעים לארץ נציגי "הצלב האדום". אמרתי שאני מוכן לשמוע מה שיש להם להגיד, ואם נוכל, נלך לקראתם, ואני אחר-כך מביא הצעה לממשלה לגבי הדברים שהם רוצים. בפגישה הראשונה שהיתה לנו עם אנשי "הצלב האדום", שבאו ממצרים, הם דרשו שניתן להם יחד עם צוותות מצריים לחפש בסיני חיילים תועים, רעבים וצמאים. אמרנו: עם צוותות מצריים לא, אלא עם מטוסים שלנו. בסוף גמרנו אתם בכי-טוב והם מסרו הודעה טובה. איש "הצלב האדום" יבוא מחר, ואם לא אגיע אתו להסכם - אביא את הצעותיו לממשלה.

המנכ"ל מר א. לבבי:

במידה שתגיע אתו להסכם מחר, חשוב שנפרסם זאת

מיד.

שר הבטחון מ. דיין:

מר תקוע מטפל בעניין זה, אני לא ראיתי אותם

ולא ידעתי עליהם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש בכל-זאת הבדל אם אנשי "הצלב האדום" מבקשים

לשבת ולברר איזה דברים, או אם מזמינים אותם. אם יש פנייה כזאת, הייתי מקדים

זאת עד כמה שאפשר.

שר הבטחון מ. דיין:

האיש צריך להגיע מחר מג'נבה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם הם פנו אלינו, אנחנו נענים לפנייתם. אבל

אם אנחנו מזמינים אותם, הם יפרסמו בעתונות ויזמינו עדויות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מדוע לא לפרסם שהם באים לפי בקשתם, ואנחנו

מקבלים אותם? גם זה משהו.

שר הבטחון מ. דיין:

אנחנו אף-פעם עוד לא ענינו בשלילה לפניות של

"הצלב האדום".

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זאת אתה יודע.

שר הבטחון מ. דיין:

הם פרסמו הודעות.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מבקש להקפיד ולהתאים את עצמנו לאמנה

הבינלאומית, שלא יגידו שוב הפעם שבעניין זה הפרנו אמנה.

מר י. תקוע:

זה לא-כל-כך פשוט. למשל, "הצלב האדום" גורס

שהחוקים וההוראות של אותה אמנה חלים על עזה, מאחר ועזה זה חלק

משלטון מצרי לשעבר, וישראל כבשה שטח זה. אם נקבל את הפירוש הזה של האמנה,

פירוש שאנחנו צריכים להכיר בזכויות המצריות בעזה ובזכויות הירדניות

בגדה-המערבית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איזה זכויות?

מר י. תקוע:

הזכויות החוקיות שהיו קיימות לפני הכיבוש. לפי

זה, מה שעשינו בירושלים, על-פי האמנה הזאת שהשר בנטוב מסתמך עליה, אסור היה לנו לעשות זאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אינני מקבל זאת, יש הבדל בין ירושלים לבין

הגדה-המערבית.

מר י. תקוע:

זה לגבינו, אבל "הצלב האדום" תובע זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מתברר שיש מגע עם "הצלב האדום", ואם הם פנו,

איננו יכולים להגיד 'לא'. צריך עד כמה שאפשר להידבר אתם ולנסות לצאת "בין הטיפין".

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בקשר עם "הצלב האדום" אני רוצה לחזור לעניין

שבו נתקבלה החלטה, ולדעתי זה יגרום לנו צרות רבות. אני מתכוון להודעה שהיתה,

ש-90 אלף הירדנים שעזבו, אסור להם לחזור לגדה-המערבית. אני ביקשתי

ממזכירת-הממשלה לבדוק דבר זה, מאחר שלא הייתי באותה ישיבה, ואני מבין ששר המשפטים הציע להתיר את שובם, אבל ראש הממשלה סיכם שלא להודיע על זה. זה דבר אחד, אבל מה שהעתונות פרסמה בשם שר הבטחון, שאסור להם לחזור, זה דבר אחר לגמרי. איני יודע אם זו היתה ההחלטה, אם כן, אני מתנגד לה ומערער עליה.

אם אנחנו נכנסים למצב של בעיות גדולות, איני יודע מה זה מעלה או מוריד אם 90,000 ערבים יהיו פה או שם. היות ונציגי הצלב האדום בודאי יעמדו על ענין זה, הייתי ממליץ מאד שנקדים את הבירור בענין זה. בישיבת הממשלה דובר על-כך שעוד נחזור לענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בישיבה ביום ראשון אני הייתי האחרון בדיון

בנושא זה, וזה מה שאמרתי:

"אני רוצה קודם לגמור בענין זה של האנשים שעברו

כבר. היתה הצעה להודיע שמי שרוצה לחזור - יחזור. סיכמנו שלא עושים זאת. מי שעבר - עבר, ואנחנו מפרסמים הודעה שכל אלה שעברו, הם אנשים שעברו מרצונם הטוב".

מר א. לבבי:

אבל לא נאמר שנפרסם הודעה שאסור להם לחזור,

אלא שאלה שיצאו עשו זאת מרצונם הטוב.

שר הבטחון מ. דיין:

לא פרסמנו שאסור להם לחזור. היתה מסיבת עתונאים, ולא שקמתי והודעתי שיש לי הודעה, שאלה שיצאו אסור להם לחזור, אלא היתה שאלה של עתונאי וזה מה שאמרתי בתשובה לשאלה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מערער על עצם הענין ורוצה שיהיה בירור

בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין שיש ערעור של השר ארן.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לא רק שלי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על החלטה שנתקבלה ביום ראשון. אצטרך להעמיד

זאת להצבעה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זו לא שאלה של הצבעה. אני מבקש שקודם-כל יהיה

דיון בענין זה. היות וידובר בזה עם אנשי הצלב האדום, הייתי מחשיב מאד שנקדים את הדיון בנושא זה לפני הסעיפים האחרים. אם זה לא ניתן, אסתפק בזה שיהיה עוד דיון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהיה דיון, אבל מחר יש פגישה עם אנשי "הצלב האדום", יכול להיות שאחרי זה לא יעלה על הדעת שלא להחזיר אנשים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני אביא ביום ראשון לישיבת-הממשלה את התביעות של "הצלב האדום".

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מבקש לקיים דיון זה בלי קשר עם "הצלב האדום".

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביום ראשון נדון על זה, נצביע ונחליט. אני עובר להצעה השנייה של השר אבן: "יש להפסיק את הגירושים - מה שהודיע ראש-הממשלה, על האטת הבריחה ובלימתה". אינני יודע מתי הודעתי זאת.

המנכ"ל א. לבבי:

אני חושב שהמשפט הזה במיברק משובש, אבל הרעיון ברור. אתה הודעת, כדי שהדבר יהיה יותר ברור, שהאנשים שעוזבים מרצונם הטוב, מעתה ואילך כל מי שחפץ לעזוב צריך להביא חתימה מאושרת על-ידי ראש-העיר או ראש-הכפר. הדבר הזה כמעט ולא נתפרסם. ראש-הממשלה אמר זאת בראיון עם יו.פי.,

אבל לא היה לזה הד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מדוע זה לא פורסם אחרי ישיבת-הממשלה?

המנכ"ל מר א. לבבי:

זה לא פורסם. פה יש שתי נקודות. האחת, בקשת שר-החוץ, שאותה ההחלטה שנתקבלה על-ידי הממשלה תתפרסם כהודעה של דובר-הממשלה היום. דבר שני, שיהיה לדבר זה ביצוע למעשה בשטח, כי ידיעת משרד-החוץ היא שהדבר אינו מבוצע בשטח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הייתי מבקש את שר-הבטחון שאולי ימצאו חמישה אנשים, ש"יתלבשו" על דבר זה, כדי שלא יגידו בינינו שכאן יש איזה "מונקי-ביזנס".

שר הבטחון מ. דיין:

אני מסכים בהחלט. אני הבוקר הייתי בקלקיליה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שם ודאי השמחה גדולה.

שר הבטחון מ. דיין:

לא-כל-כך, כי אמר לי שם ראש-העיר, שחלק מהאנשים אשר חזרו לקלקיליה וראו את המצב של מדינת-ישראל דרך חלונות קלקיליה, החליטו לעבור לירדן. יש לו כמה מאות אנשים שאינם רוצים להישאר בקלקיליה, ואונר"א מטפלת בהם. הוא שאל אם לתת להם לנסוע לירדן, ואני לא אמרתי 'לא' ולא 'כן'. יש שם אנשים שהמצב הכלכלי שלהם מתערער והולך, והם רואים שבגדה-המערבית לא תהיה להם תכלית לאורך-ימים. הם תופסים את העניין שלא יהיו להם אותם מקורות-הפרנסה, והם רוצים לעבור לקרובים בצד השני. אני מוכן שמישהו מוסמך יבדוק את כל מי שרוצה לעבור.

שר המשטרה א. ששון:

שלפחות יישבו כאן שבוע.

שר הבטחון מ. דיין:

אם יחליטו לא לתת להם לעבור, לא ניתן לעבור.

שר האוצר פ. ספיר:

אני רוצה לתת תיאור תמציתי, איך הדבר הזה מתקבל בחוץ, כי זה לא רק עניין של פליטים. בנימוק הזה של גירוש, משתמשים לא רק אויבים ועויינים, שמעתי זאת גם מפי ידידים, כי זה תפס משקל נכבד בעתונות-העולם. בין היהודים היו כאלה שאמרו לי: 'או שאתם לא מסבירים מה שאתם עושים, או שאתה רק מספר לנו'. ואלה אנשים שאין לפקפק ברצונם הטוב ובידידותם לישראל.

שר-הבטחון הזכיר כאן את קלקיליה והמצב הכלכלי.

לי יש רושם שההרס בקלקיליה עשה בנו שמות. אנחנו חייבים בעניין זה לשנות כמה דברים. שמענו מה שמר לבבי אמר עכשיו על ביצוע ההחלטה. אמנם צריך להסביר את הדברים, אבל קודם-כל צריך להבטיח שהדברים ייעשו. אני בכלל לא מאמין, גם אם נעשה את הסידורים המכסימליים בעניין הגדה-המערבית, שהערבים האלה יחזרו. אנחנו כאן לא פותרים בעייה, אלא מסבכים את עצמנו בדברים עיקריים שאיננו צריכים לסבך עצמנו. קיימת סכנה שנישאר מבודדים, ופעם כבר נשארנו מבודדים עד-כדי-כך שיצאנו מכל המקומות ב-1956. מוטב לעשות דברים שאנחנו חושבים שצריך לעשותם במרץ, בקצב, בזמן ובמקום הנכון, ולתת לזה פירסום גדול ככל האפשר.

שר השיכון מ. בנטוב:

אנחנו דנים עכשיו בהצהרות לגבי דברים שנעשו, ולא דנים בפתרון בעיות בגדה. נקודת-הכובד היא בזה שלא מאזינים לנו. הייתי ביריחו ודיברתי עם קבוצת-פליטים, והם אישרו מה שאמר כאן השר דיין. אחד סיפר לי שהוא עבד בפרדס, וכאשר חזר אחר-הצהריים מצא שאשתו ואמו ברחו, אם כי אינו יודע למה ברחו. דבר זה הוא אולי נכון, אבל בעולם הרחב אנשים אינם מתארים לעצמם שדבר זה נעשה בלעדינו. מה שנחוץ להם זו הוכחה ברורה שהדבר נפסק.

אני הייתי ליד הגשר כבר אחרי החלטת-הממשלה, וראיתי שהאנשים שעברו לצד השני לא הביאו שום תעודות. הם באו עם חפציהם והלכו. לו היה שם עתונאי, היה אומר שהחלטת-הממשלה לחוד והביצוע לחוד. אני בעד זה שניתן הוראה במשך שבוע-שבועיים לא להעביר אף-אחד.

שר הבטחון מ. דיין:

את התעודות מבקשים כאשר עולים על האוטובוסים

בירושלים.

המנכ"ל מר א. לבבי:

יש תנועה חופשית לא רק של אוטובוסים.

שר השיכון מ. בנטוב:

אנחנו עושים כל מה שנחוץ, אבל לא מאמינים לנו. הייתי מציע שני דברים: (א) להפסיק את המעבר לשבוע-שבועיים; (ב) להכניס את אנשי-אונר'א כדי שיאשרו שמי שעובר לצד השני עושה זאת מרצונו הטוב. והייתי מוסיף לזה הודעה, שאם ישנם כאלה שרוצים לחזור, במסגרת של איחוד משפחות, אנחנו מוכנים לתת להם לחזור. אני חושב שעל-ידי שלושה דברים אלה יהיה לנו 'סטנדינג' הרבה יותר בטוח בעניין זה, כי בעולם התפרסמו סיפורי-זוועה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר ארן דיבר על מה ששר המשפטים הציע לפני שבוע, ואמרנו שידובר על זה בישיבת-הממשלה. השאלה אם רוצים שעכשיו יוחלט בעניין זה. אני מוכן להעמיד להצבעה את עניין ערעורו של השר ארן. כלומר, לשנות את החלטת-הממשלה ולחזור להצעת שר-המשפטים, שמי שרוצה לחזור - יוכל לחזור, ואמרנו שנגביל זאת בזמן.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני הצעתי אז לקבוע תקופה של חודש.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה חל רק על תושבי הגדה-המערבית או גם על

הפליטים?

שר הבריאות י. ברזילי:

תושבים לא יצאו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

נאמר לנו שיצאו 50 אלף פליטים, והיתר הם תושבי

הגדה שיצאו.

השר י. ספיר:

אז נדבר על התושבים ולא על הפליטים.

השר מ. בגין:

אי-אפשר להחליט בעניין זה בלי חילופי-דעות.

השר ארן הציע לקיים דיון?

ראש הממשלה ל. אשכול:

היו כאן כל-מיני הצעות בעניין זה, והשר בנטוב כלל גם עניין זה. דיון נוכל לקיים רק ביום ראשון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע שהדיון יהיה עכשיו.

שר המשטרה א. ששון:

אפשר להודיע לשר אבן שאנחנו נדון על זה ביום ראשון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

לגבי השאלה אם לתת לחזור לאלה שרוצים לחזור - נדון ביום ראשון, אבל לגבי מה שהשר אבן מציע, אני מציע להחליט עכשיו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר בנטוב הציע שלוש הצעות. הראשונה, במשך שבוע-שבועיים לא לתת לצאת. אני מתאר לי איזה צעקות תהיינה בעולם, שהפכו את ישראל לבית-סוהר ולא נותנים לאנשים לנסוע לירדן. הצעתו השנייה של השר בנטוב, שאנחנו נציע לאנשי-אונר'א, להעמיד אנשים במקומות-המעבר, שיבדקו אם אמנם האנשים הולכים מרצונם הטוב, ומדוע הם עוזבים.

שר הבטחון מ. דיין:

אם כבר לעשות זאת על-ידי גוף זר, מוטב שזה יהיה "הצלב האדום" ולא אונר'א. נציג "הצלב האדום" יבוא מחר, אני מתאר לי שידובר על דברים אלה, נציע להם שיעמידו אנשים ליד גשר-אלנבי.

המנכ"ל מר א. לבבי:

וגם גשר-דמיה.

שר הבטחון מ. דיין:

ואולי גם בגשר-פירדאן, יש שמונה גשרים. נדבר אתם גם בעניין המשפחות שרוצות לחזור. עד היום הנסיון שלי עם אנשי "הצלב האדום", שאפשר להגיע אתם להסכם. הם יותר מלומדי-מלחמה מכל היושבים כאן. גם הם ראו שזה לא מסתדר בצורה כל-כך פשוטה, אבל אני מקווה שנגיע אתם להסדר. עד עכשיו הגענו אתם להסכמה מלאה, ודבר זה בא לידי ביטוי גם בהצהרותיהם. נדבר עם אנשי "הצלב האדום" בקשר לבדיקת המעבר בתחנות-האוטובוסים, ובקשר לאלה שרוצים לחזור במסגרת איחוד משפחות.

שר השיכון מ. בנטוב:

צריך להודיע לשר אבן שנדון בזה עם אנשי "הצלב

האדום".

המנכ"ל מר א. לבבי:

השאלה מה אפשר יהיה לפרסם בקשר לדיון הזה עם

גמר הישיבה הזאת. לדעתי זה חשוב, ואני שואל: האם אי-אפשר להודיע - אם אפשר

לעשות זאת על-ידי דובר-הממשלה, זה עדיף - או להסמיק את השר אבן להודיע

שבדעתנו להציב אנשים דרך "הצלב האדום" במקומות-המעבר, שיחד עם אנשינו יחקרו את היוצאים.

שר הבטחון מ. דיין:

אפשר להודיע לשר אבן שלמחר-בערב נקבעה פגישה עם אנשי "הצלב האדום", אשר באים לשם-כך מג'נבה. הם רוצים לטפל בשאלת-הפליטים, ואנו רוצים לקבוע יחד עם אנשי "הצלב האדום" את ההסדרים בעניין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זאת אפשר להודיע עכשיו לשר אבן.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אינני מקבל את הנוסחה של השר דיין שהבדיקה תהיה ליד הגשרים, הבדיקה צריכה להיות ליד האוטובוסים. הייתי מציע בינתיים להפסיק את שרות האוטובוסים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מסכים שהבדיקה תיעשה ליד האוטובוסים.

המנכ"ל מר א. לבבי:

הצרה היא שחלק גדול מהאנשים יוצא בכוחות עצמו,

ולא בשירות שלנו.

שר הבטחון מ. דיין:

אז יש שאלה אם לעשות זאת ליד האוטובוסים או ליד

הגשרים.

השר מ. בגין:

שר-החוץ מבקש שנודיע על הפסקת הגירושים, או

שנפסיק אותם. קודם-כל צריך להודיע לו שאין שום גירושים. ובאשר לבעייה של הערבים אשר הביעו רצונם לצאת לעבר-הירדן המזרחי, מתקיימת התייעצות של שר-הבטחון עם נציג "הצלב האדום", כדי למצוא הסדר נאות לבעייה זו.

המנכ"ל מר א. לבבי:

ואולי נשתפם בזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אולי נבקש מהם שהם יפקחו, אני חושב שזה מספק את

כולם.

השר י. ספיר:

אני מבין ממה שאני שומע וגם מדברי שר-הבטחון,

שכל עוד לא ימצאו פתרון מיידי לכמה בעיות, כמו תעסוקה וכו', גל העוזבים יילך וייגבר.

שר העבודה י. אלון:

יהיה דיון על זה עם "הצלב האדום".

השר י. ספיר:

"הצלב האדום" לא יכול לפתור בעיות כלכליות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אמרנו שבעניין זה ועדת-הכלכלה תטפל, אחרי שדנו

בעניין זה בישיבת-הממשלה השבוע.

השר י. ספיר:

היום בשעה 4.00 יש לנו ישיבה בוועדת-השרים

לענייני כלכלה בעניין זה.

588. ארמון-הנציב

ראש הממשלה ל. אשכול:

ההצעה השלישית של השר אבן נוגעת לארמון-הנציב.

הוא מציע: "יש להגיע מיד לידי היענות לתביעת המזכ"ל בעניין הארמון על יסוד חילופי האיגרות שהצענו. העניין הוא צדדי, אולם הוא לבש בעיני מועצת-הבטחון, המזכ"ל וארצות-הברית, משמעות סמלית גדולה, ולהיענותו כאן יהיה משקל חיובי. מאידך, סירובנו יפתח חזית חדשה במועצת-הבטחון, שאין לנו כל סיכוי להצליח בה. יש לחדול מכל פגיעה ברכוש שנגרמו ברפיח."

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בזמנו, כאשר דנו בשאלת ארמון-הנציב, התנגדתי להחזרתו, כי ארמון-הנציב מסמל איזה דבר. לאחר קבלת החוקים בכנסת אתמול, יש לארמון-הנציב בעיני ערך פחות-ביותר, בייחוד כאשר זה קשור בכל-מיני דברים שם. אני בעד זה שכן נחזיר את ארמון-הנציב.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אמרתי בישיבת-הממשלה, כי לפני ההחלטה על ירושלים אין להחזיר את ארמון הנציב. אחרי שתקבל החלטה בכנסת, אנחנו נוכל להיות 'לארג'. אז זה דבר מישני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע להצביע.

שר העבודה י. אלון:

אני מבקש להציע הצעה בלי הנמקה. אני אומר: דו-קיום בתוך ארמון-הנציב. זו רשות ישראלית, ולא "ם נותנים רשות שימוש, אבל לא לתת לו את כל הארמון.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כל השטח הוא ברשות ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ישנן שתי הצעות. הצעה אחת אומרת, שלפי אותם התנאים יש לו זכות-כניסה לארמון.

המנכ"ל מר א. לבבי:

כדי למלא את תפקידו בביצוע החלטות מועצת-הבטחון, ולא בתפקידו כראש משקיפי האו"ם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ההצעה השנייה אומרת שלא נותנים לו את כל הבית, אלא חלק מהבית.

אני מציע להעביר את שתי ההצעות האלו לשר אבן, והוא יראה שם. אם יוכל לעשות כך - יעשה, אם לא - יוכל לגמור. זה מאחד את כולם.

מ ח ל י ט י ס , בהמשך להחלטה מס. 567 מיום י"ז בסיון ש"ז (25.6.67), להעביר לשר-החוץ את שתי ההצעות הבאות וליפות כוחו להחליט לפי איזו מהן יפעל:

הצעה 1: להודיע למזכיר-הכללי של האו"ם, כי ישראל מוכנה לאפשר לגנרל א. בול לשוב לארמון-הנציב בתוקף תפקידו כנציג המזכיר-הכללי לפיקוח על ביצוע ההחלטות האחרונות של מועצת-הבטחון בעניין

הפסקת-האש, ולא בתפקידו הקודם כראש משקיפי האו"ם לפי הסכמי-שביתת-הנשק.

או: הצעה 2: לשכן בחלק מארמון-הנציב רשות ישראלית, ולהודיע למזכיר-הכללי של האו"ם, כי ישראל מוכנה להעמיד לרשותו של גנרל א. בול רק חלק מארמון-הנציב לצורך ביצוע תפקידו כנ"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו ממשיכים בהצעות השר אבן.

סעיף 4 אומר: "יש להזמין את בארבור מיד להביע הערכה על עמדת ארה"ב מנאום הנשיא ואילך, כולל פעולת משלחתם באו"ם, ולטכס עצה כיצד לקדם את ההצלחה בהצבעות".

בסעיף 5 נאמר: "יש להודיע מחדש שבמסגרת הסדר-השלום שאנו שואפים לו נקדיש את מירב המאמצים לתרום לפתרון בעיית-הפליטים".

השאלה היא איפה נעשה זאת.

המנכ"ל מר א. לבבי:

זאת צריך לחבר להודעה של דובר-הממשלה היום. אמנם בעניין הפליטים זה נאמר ביום ראשון, ופה תצטרך מזכירת-הממשלה להגיד שהממשלה התכנסה ודנה בבעיות מדיניות, ולחזור על ההודעה מיום ראשון.

השר מ. בגין:

אני מציע לא לשוב עוד לטרמינולוגיה עליה החלטנו, שזה קשור עם חוזה-השלום. PEACE SETTLEMENT, זה מושג הרבה יותר מופשט. הייתי כותב: חוזי-שלום אליהם שואפת ישראל, תעשה כמיטב יכולתה כדי למצוא פתרון חיובי לבעיית הפליטים הערביים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שאתה לא מצטט בדיוק את הנוסח, יש הבדל אם אנחנו אומרים שעם כריתת-השלום...

המנכ"ל מר א. לבבי:

הנוסח שהשתמשנו בו ביום ראשון היה כינון השלום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נעשה כמיטב יכולתנו, או שאנחנו אומרים שיש לתרום לפתרון בעיית-הפליטים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע לא לקשור את עניין הפליטים עם עניין השלום. הפליטים נמצאים בשטח שהוא בבעלותנו.

השר מ. בגין:

לא כולם.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

רוב הפליטים, או חלק גדול של הפליטים. במשך עשרים שנה לא נתנו מדינות-ערב לפתור את הבעייה. עכשיו ישראל במצב כמו שהוא רוצה לגשת להתחיל בפתרון בעיית-הפליטים. ראש-הממשלה אמר בעניין זה דברים טובים, שבעניין זה אנחנו מקווים שנקבל עזרה מצד גורמים בינלאומיים ומדינות רבות, כי זו שאלה אנושית. עמנו מנוסה בבעיות-פליטים, לא רצינו להישאר פליטים, ואנחנו יכולים לתרום מנסיוננו שהיה לנו עד עכשיו ביישוב פליטים, וביכולתנו עד כמה שהיא משגת, ואנחנו מקווים שגם העולם הגדול יתן ידו לפתרון בעייה זו. אנחנו נעשה זאת גם אם לא יהיה שלום עם מדינות-ערב, ולכן אני מציע לא לקשור בין שני הדברים. לדעתי הבעת נכונות לפתרון בעיית-הפליטים, יש בה משום הבלטת רצון טוב, ואיננו מפסידים בזה שום דבר.

לכן אני מציע לא לקשור זאת עם עניין השלום, כי גם אם לא יהיה שלום בעוד שלוש-ארבע שנים, ונחזיק בכל השטחים, האם לא נרצה להזיז את עניין הפליטים?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני רוצה להציע ניסוח אחד. ראש-הממשלה, בהודעתו שלשום לעתונאי-חוץ, מסר על תכניות-השלום ודיבר גם על בעיית-הפליטים. הודעת ראש-הממשלה היתה, שאנחנו נתרום לבעיית-הפליטים על-ידי תרומה כספית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אף-פעם לא אמרתי זאת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מההודעה נתקבל כאילו הצד של הפיצוי הכספי זה

העניין וזה לא מספיק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא היתה הודעה כזאת. ההודעה היתה, שבמסגרת של

סידור בינלאומי גם אנחנו נתרום לפתרון בעיית-הפליטים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מציע שהדגש יהיה על השלום ושבמסגרת

הסכמי-השלום תיפתר בעייה כאובה זו. כדי לא לשים את הדגש רק על בעיית-הפליטים,

יהיה דיבור גם על השלום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה בדיוק מה שהשר אבן מציע בהצעתו: "להודיע

מחדש, שבמסגרת הסדר-השלום שאנו שואפים לו נקדיש את מירב המאמצים לתרום לפתרון

בעיית-הפליטים."

שר המשטרה א. ששון:

כל אחד יודע מהי דעתי בעניין הפליטים ובעניין הסכמי-השלום, שלדעתי לא נגיע לזה. אני מציע לקבל את הנוסח המוצע על-ידי שר-החוץ, משום שהוא לא מדבר על כריתת חוזי-שלום, אלא מדבר על בעיית-הפליטים ללא כינון שלום וללא כריתת חוזי-שלום.

שר העבודה י. אלון:

אני רוצה להזכיר לכם שלפני המלחמה היתה נקוטה בידינו נוסחה שאמרה, כי אפשר לגשת לפתרון בעיית-הפליטים עוד לפני שיהיה שלום. אמרנו שאנחנו מוכנים לתרום את חלקנו, לא על-ידי קליטת פליטים, אלא בתנאי שכל בעיית-הפליטים, שמטפלים בה, תבוא על פתרונה. בעניין זה היתה גם הודעה חשובה של השר אבן באו"ם. אני הייתי מעוניין להגיד בהודעה שלנו שגם להבא נקשור את בעיית-הפליטים עם חוזי-השלום, אבל מותר לנו גם לנסח נוסחאות אחרות. אם היתה מתגלה היום קרן-סיכוי לפתור את בעיית-הפליטים כולה או חלק ממנה, בלי שלום, ובלי שזה יפגע באינטרסים שלנו, האם לא היינו נותנים ידנו לכך? זה חלק מהמאבק על השלום, זו לא רק תוצאה של השלום.

אני רוצה להציע, שנוסף להודעה, ובלי שזה יסבך אותנו בתקדימים בכל העניין, אני רוצה להציע שעל-חשבון מדינת-ישראל ניגש להקמת כפר אחד לדוגמה של פתרון בעיית-הפליטים בגדה-המערבית. כפר של 500 או של 1000 משפחות, כדי ללמוד מזה לעצמנו ולזולתנו. אני חושב שהודעה כזאת יש לה חשיבות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה רוצה שנחליט על זה עכשיו? אני מתנגד לזה

בכל תוקף. אתה כבר בדקת את עניין המים והקרקע, אם יש מקום ל-500 משפחות?

שר העבודה י. אלון:

השאלה אם אפשר להודיע לשר אבן שיש רצון לנסיון

כזה.

השר י. גלילי:

אני מציע שבישיבה זו נישאר בגדר הצורך להשיב

לבקשותיו של השר אבן, ולא נדון עכשיו בפתרון בעיית-הפליטים. אנחנו נתונים במצוקה, ואני מבין שהשר אבן היה רוצה שתהיה מחדש הודעה ממשלתית מוסמכת, אפילו חוזרת ונשנית, על עניין הפליטים. לפי הניסוח שלו הדברים אינם אמורים בתרומה כספית, ואני אחראי, בהתאם לניסוח שלנו. אני מציע על סעיף זה להודיע לו בחיוב ולדאוג שתהיה הודעה ממשלתית, אפילו אחרי ישיבה זו.

שר השיכון מ. בנטוב:

כאן יש שתי בעיות. הבעייה של פתרון

בעיית-הפליטים; והבעייה של הסדר במסגרת-שלום. אני מסכים עם השר אלון שאולי בהיקף יותר רחוק אנחנו צריכים לעשות גם פעולת-ביניים. אני מבקש שנוסחה זו שתועבר לשר אבן, לא תהיה כזאת שאומרת שאנחנו איננו עושים שום דבר עד שיהיה הסכם-שלום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על עניין זה התווכחנו במשך עשרים שנה בכנסת,
אז כך אתם רוצים שנחליט? ידועה העמדה של החברים בעניין זה, אני לא רוצה
שיתקבל הרושם שאנחנו מקבלים על עצמנו לפתור חלק קטן או גדול של בעיית-הפליטים.

שר השיכון מ. בנטוב:

גם לא בגדה-המערבית?

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש לך גדה-מערבית, יש לך מים?

שר השיכון מ. בנטוב:

במידה שיש מים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מצטער שלא נתקבלה הצעתי שהעליתי בשתי
ישיבות של ועדת-השרים לענייני בטחון, להעמיד במרכז נאומו של השר אבן את
שאלת-הפליטים.

שר העבודה י. אלון:

זה דווקא כן נתקבל.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

נמסר לראש-הממשלה להעביר זאת לשר אבן, אבל השר אבן לא דיבר על זה. אני מצטער מאוד על זה. לאור המצב של כל-מיני דיבות והשמצות, וגם דברי-אמת חמורים, אני חושב שעניין זה של הפליטים, בקשר לתמורות שחלו במזרח-התיכון, צריך להעמיד אותו בתור סעיף מרכזי, כדי שהעולם לא יחשוב שאנחנו מקבלים על עצמנו לפתור דבר זה.

השר מ. בגין:

השר ארן טועה באומרו שלא קיבלנו את הצעתו בעניין הפליטים, אנחנו אפילו דיברנו על נוסח בעניין זה אותו העברנו לשר אבן.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

הוא לא עשה זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם הוא אומר שיש להודיע מחדש, אז הוא כנראה כן עשה זאת. הוא מבקש לחזור בדיוק על מה שהודענו.

המנכ"ל מר א. לבבי:

אני מציע שדובר-הממשלה יודיע זאת היום בהודעה על הישיבה, ואנחנו נבריק על-כך לשר אבן.

השר י. גלילי:

אני מציע במסגרת אותו הנוסח עליו כבר הודענו, שנודיע כי ממשלת-ישראל הסמיכה את שר-החוץ לחזור עליו. אחרת ישאלו מה לפתע-פתאום מודיעים שוב בעניין זה.

השר י. ספיר:

אני מבקש להוסיף הצעה: לפרסם שנתמנתה ועדה, או שראש הממשלה ממנה ועדה, שתכין תכניות ליישוב הפליטים. ונדמה לי שמן הראוי לצרף זאת להחלטת-הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה שהתפרסם בעניין זה, זה לפי-שעה "עורבא פרח". ייתכן שכאשר זה יסתדר, יהיה מקום לצרף זאת להחלטה, עכשיו עוד לא.

השר מ. בגין:

אני חושב שזו התחייבות מרחיקת-לכת. במיברק יש גם עניין הביזה ברפיח, האם איננו צריכים לעשות משהו בעניין זה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

בעניין רפיח - ביקשתי באחת הישיבות את שר-הבטחון להטיל על חמישה-שבעה אנשים לשמור על העניין, והוא הסכים. אני אולי אכתוב לו מכתב-תזכורת, שהממשלה מבקשת לעשות כל מה שאפשר כדי למנוע ביזה ולהעמיד אנשים לדין. ראיתי בעתון שבימים האחרונים היו משפטים, ואנשים נדונו

לתקופות-מאסר והוטלו עליהם קנסות.

שר האוצר פ. ספיר:

אני גם בחוץ-לארץ התרשמתי שמדברים הרבה על
ענייני הביזה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני חושש שבעניין זה ברפיח השתתפו לא רק
חיילים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני עוד לא ראיתי, אולי אתם ראיתם, שבמלחמות
חיילים לא עושים דברים כאלה. לוחמים נגד זה באמצעות משטרה-צבאית, משפטים
וכו'.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נכון שענייני-ביזה קורים בכל מלחמה, אבל כאשר
אני הייתי נער ראיתי איך העמידו 179 מחיילי בודיוני למשפט וירו בהם, על ביזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זאת לא נעשה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זאת לא, אבל אני חושב שזה מבייש אם בעד ביזה, כאשר יש סעיף המאפשר הטלת עונש-מאסר של 10 שנים, נותנים מאסר של חודש או חודש-וחצי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו לא נותנים פקודות לשופטים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש לי הצעה בעניין זה. הצרה הגדולה ביותר היא, שאזרחים שבוזזים שם בורחים לארץ, ופה אי-אפשר לאסור אותם ולהעמיד אותם לדין. על-כן יש להוציא תקנות-שעת-חירום, שאדם שבוזז ברפיח והגיע לתל-אביב, אפשר גם בתל-אביב לאסור אותו ולהעמידו למשפט, ולהטיל עליו עונש חמור. אינני מדבר על עשר שנות-מאסר, אבל אם כי אני אישית נגד עונשי-מינימום, אני חושב שבעניין זה צריך לקבוע עונשי-מינימום, כי אחרת זה לא ייפסק.

השר י. ספיר:

צריך לדון על-כך עם שר-המשפטים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע לדון גם בזה ביום ראשון.

שר התחבורה מ. כרמל:

לגבי החלק הראשון במיברקו של השר אבן - אם אינני טועה, הידיעה על האפשרות שברית-המועצות תתערב בכוח, באה ממקור אמריקני. האם יש לנו איזה ידיעות לגבי עמדת האמריקנים במקרה כזה?

המנכ"ל מר א. לבבי:

אנחנו מפעילים לחץ עצום על האמריקנים, שקודם-כל יתנו לנו אווירונים על-חשבון זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אמריקה טוענת: "אנחנו נכנסנו למלחמה עם כל העולם, ואתם מכבידים עלינו", אז ברור מה שהם אומרים.

שר הבריאות י. ברזילי:

מאחר שהממשלה כבר התכנסה היום, אני חושב שמן הראוי שתקבל החלטה לפירסום, שהממשלה מסבה את תשומת-הלב להזרמת נשק וציוד צבאי על-ידי ברית-המועצות למצרים, ומסמיכה את שר-החוץ ואת המשלחת שלנו באו"ם להעמיד את הגורמים על הסכנה הכרוכה בדבר הזה לאזור.

השר מ. בגין:

לא המשלחת צריכה להודיע זאת, אלא הממשלה עצמה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

גם אני דיברתי על ענין זה, אולי טוב שנחכה עד יום ראשון, שמא נקבל עד אז פרטים נוספים משר החוץ על המצב בענין זה, ואז נדע איך לנסח הודעה.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מבין שרוצים להתייעץ בעניין זה עם שר-החוץ, אז נודיע לו שיש דיון על זה.

שר השיכון מ. בנטוב:

האם יש לנו ידיעות על כמות הנשק שהרוסים מעבירים למצרים?

השר מ. בגין:

היא גדולה ורצינית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שמענו באיזה מקום על מאות אווירוני-משא רוסיים שהגיעו בימים האחרונים למצרים. אם הם מובילים חלקי-אווירונים או טילים, אז שני אווירונים כאלה מובילים חלקים לאווירון אחד. זאת אומרת שזה יכול להיות 200 "מיגים" או דברים אחרים, אף-אחד לא יכול להגיד בדיוק.

אני מבין שסיכמנו שתנוסח הודעה על ההחלטות
שקיבלנו, וביום ראשון נדון בערעור של השר ארן.

מ ח ל י ט י ס : א) להטיל על השרים י. גלילי, י.ש. שפירא
והמנהל-הכללי של משרד החוץ לנסח את ההודעה שתפורסם על החלטות-הממשלה בישיבה
זו.

(ב) לדון בישיבה הבאה בערעור על החלטה מס.
565(ב) מיום י"ז בח"ז (25.6.67).

הישיבה ננעלה בשעה 15.15

=====